

OBJAVLJEN JE NOV ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU

V Uradnem listu Republike Slovenije, številka 43/2011 z dne 3. junij 2011 je objavljen nov Zakon o varnosti in zdravju pri delu (v nadaljevanju: ZVZD-1).

POMEMBNO!

ZVZD-1 začne **VELJATI** šest mesecev od njegove objave v Uradnem listu RS, to je **3. DECEMBRA 2011**.

Z dnem uveljavitve ZVZD-1 bo **prenehal veljati Zakon o varnosti in zdravju pri delu** (Ur.l. RS, št. 56/99 in 64/01) ter podzakonski akti, ki so navedeni v 83. členu.

Z zakonom se določajo pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Določbe zakona se uporabljajo v vseh dejavnostih za osebe, ki so navzoče v delovnem procesu razen v dejavnostih, navedenih v 2. odstavku 2. člena ZVZD-1.

Skladno z zakonom je:

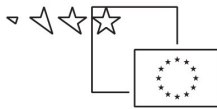
- **delavec:**

- o oseba, ki pri delodajalcu opravlja delo, na **podlagi pogodbe o zaposlitvi**,
- o oseba, ki **na kakršnikoli drugi pravni podlagi opravlja delo za delodajalca** ali oseba, ki pri delodajalcu opravlja delo zaradi usposabljanja.

Na podlagi ZVZD-1 se, za razliko od definicije po starem zakonu, za delavca ne šteje oseba, ki opravlja samostojno poklicno, kmetijsko ali drugo dejavnost in oseba,

- **delodajalec:**

- o vsaka **pravna ali fizična oseba in drug subjekt**, kakršen je državni organ, lokalna skupnost, podružnica tujega podjetja ter diplomatsko in konzularno predstavništvo, ki zaposluje delavca na podlagi pogodbe o zaposlitvi oziroma ladjar ladje, ki je vpisana v slovenski ladijski register;
- o oseba, ki **na kakršnikoli drugi pravni podlagi zagotavlja delo delavcu**, razen oseb, ki zagotavljajo delo delavcem v gospodinjstvu in nosilcev kmetij, ki opravljajo delo z družinskimi člani na kmetijah v skladu s predpisi o kmetijstvu;
- o **fizična oseba**, ki s **člani svojih gospodarstev oziroma družinskimi člani opravlja pridobitno ali drugo dejavnost**;



- o **uporabnik**, h kateremu so v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, **napoteni delavci** s strani delodajalca, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku.

Delodajalec mora **posebno skrb nameniti** zagotovitvi varnosti in zdravja nosečih delavk, mladih in starejših delavcev ter delavcev z zmanjšano delovno zmožnostjo ter pri izbiri ukrepov upoštevati posebna tveganja, katerim so ti delavci izpostavljeni pri delu, v skladu s posebnimi predpisi.

Novost je tudi, da mora delodajalec že pri:

- **načrtovanju delovnega okolja, delovnih prostorov**, delovnih in tehnoloških postopkov, uporabe delovne in osebne varovalne opreme in uporabe nevarnih kemičnih snovi zagotoviti, da so bili upoštevani vsi vplivi na varno in zdravo delo delavcev ter da so okolje, postopki, prostori, oprema in snovi primerni in v skladu z namenom uporabe;
- **načrtovanju dela** upoštevati duševne in telesne zmožnosti delavcev ter zmanjševati tveganja zaradi delovnih obremenitev, ki lahko vplivajo na varnost in zdravje delavcev pri delu.

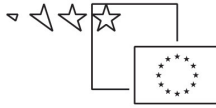
Na podlagi 25. člena ZVZD-1 lahko da delodajalec v uporabo:

- objekt le, če je pridobil dokumentacijo v zvezi z nadaljnjim delom skladno s predpisi o zagotavljanju varnosti in zdravja na začasnih in premičnih gradbiščih ter pisno ocenil tveganja, katerim bi delavci lahko bili izpostavljeni pri delu;
- delovno opremo in druga sredstva za delo delavcem le, če je pridobil: potrebno dokumentacijo, ki zagotavlja njihovo skladnost z bistvenimi zdravstvenimi in varnostnimi zahtevami za sredstva za delo; potrebno dokumentacijo po predpisih o varnosti in zdravju pri uporabi sredstev za delo.

Če **delodajalec prenese strokovne naloge** na področju varnosti pri delu na strokovnega delavca ali zunanjo strokovno službo ter strokovne naloge v zvezi z izvajanjem zdravstvenih ukrepov na izvajalca medicine dela, ga **to ne odvezuje odgovornosti na tem področju**. Tudi obveznosti delavcev glede varnosti in zdravja pri delu ne vplivajo na načelo odgovornosti delodajalca.

Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu delavcu ne sme povzročiti finančnih obveznosti, prav tako pa zdravstvene posledice opravljanja dela ne smejo prizadeti delavčeve plače ter posegati v njegov z delom pridobljeni materialni in socialni položaj.

Novela zakona več ne določa podzakonskega akta, ki bi opredeljeval vsebino in način izdelave **izjave o varnosti z oceno tveganja**, pač pa zakon opredeljuje le najpotrebnejša tveganja, ki jih mora delodajalec oceniti ter bistvene elemente, ki jih mora, na podlagi izvedenega ocenjevanja ter upošteva vrsto in obseg dejavnosti, vključiti v pisno izjavo. Novost je tudi določba, ki delodajalcu nalaga **obveznost javne objave** tega dokumenta ob vsaki spremembi in obveznost omogočiti delavcu vpogled, če ta to zahteva.



Pomembna novost so obvezni **ukrepi delodajalca na delovnih mestih, kjer je večja nevarnost za nasilje tretjih oseb**. Na podlagi 23. člena ZVZD-1 mora delodajalec:

- na delovnih mestih, kjer obstaja večja nevarnost za nasilje s strani tretjih oseb, poskrbeti za tako ureditev delovnega mesta in opremo, ki tveganje za nasilje zmanjša in ki omogoča dostop pomoči na ogroženo delovno mesto;
- načrtovati postopke v primeru nasilja na delovnem mestu ter seznaniti z njimi delavce, ki na takih delovnih mestih delajo.

Podrobno so **obveznosti delodajalca urejene v III. poglavju** (17. do 48. člen), **pravice in dolžnosti delavcev pa v IV. poglavju** (49. do 54. člen) **ZVZD-1**.

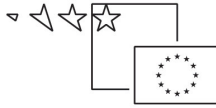
Dolžnosti delavcev

- spoštovati in izvajati ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu;
- opravljati delo s tolikšno pazljivostjo, da varuje svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih oseb;
- uporabljati sredstva za delo, varnostne naprave in osebno varovalno opremo skladno z njihovim namenom in navodili delodajalca, pazljivo ravnati z njimi in skrbeti, da so v brezhibnem stanju.

V 51. členu je posebej določeno, da delavec ne sme delati ali biti na delovnem mestu pod vplivom alkohola, drog ali drugih prepovedanih substanc. Prav tako delavec ne sme delati ali biti pod vplivom zdravil, ki lahko vplivajo na psihofizične sposobnosti, na delovnih mestih, na katerih je zaradi večje nevarnosti za nezgode pri delu tako določeno z izjavo o varnosti z oceno tveganja.

Dolžnosti SAMOZAPOSLENIH oseb (novo V. poglavje)

- **Samozaposlena oseba** je oseba, ki:
 - opravlja **pridobitno ali drugo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic**, pa **ne zaposluje** drugih delavcev in v delovni proces **ne vključuje drugih oseb**;
 - je v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju **zavarovana kot kmet in ne zaposluje delavcev** in v delovni proces **ne vključuje drugih oseb**, razen družinskih članov na kmetijah, v skladu s predpisi o kmetijstvu.
- Samozaposlena oseba je **odgovorna za svojo varnost in zdravje** ter za varnost in zdravje **drugih oseb, na katere vplivajo njena dejanja ali opustitve**.
- **Obveznosti** samozaposlene osebe:
 - oceniti tveganje;



- če ugotovi, da obstajajo nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom, mora izdelati pisno izjavo o varnosti z oceno tveganja ter določiti ukrepe za zagotovitev varnosti in zdravja pri delu;
- dolžnost uporabe ustreznih sredstev za delo in osebne varovalne opreme;
- kadar opravlja dela na deloviščih iz 39. člena zakona, se mora vključiti v pisni sporazum ter izvajati skupne ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu;
- skladno z vrsto in naravo dejavnosti, s katero se ukvarja, sprejeti ukrepe za zagotovitev varstva pred požarom;
- inšpekciji dela prijaviti nezgodo pri delu, zaradi katere je nezmožna za delo več kot tri delovne dni, ugotovljeno poklicno bolezen in nevarni pojav.